

Prof.dr.sci. Duško Modly

PROPUSTI KOD SASTAVLJANJA ZAPISNIKA O UVIĐAJU

sažetak

U ovom članku govori se o propustima nadležnih organa kod sastavljanja zapisnika o uviđaju. U uvodnom dijelu definira se pojam zapisnika o uviđaju i ukazuje na vrijeme njegovog sastavljanja. Slijedi nabrojavanje propusta općeg karaktera, a nakon toga propusta u pojedinim dijelovima zapisnika o uviđaju: uvodnom, opšnom i zaključnom. Cilj je ovog članka da se nadležnim organima omogući lakše snalaženje kod sastavljanja zapisnika o uviđaju i izbjegnju propusti u budućem radu.

Uvod

Opisivanje riječima utvrđenog objektivnog nalaza neposrednim opservacijskim metodama u toku uviđaja i sastavljanje zapisnika o uviđaju je osnovni način fiksiranja činjeničnog stanja utvrđenog uviđajem. Pojam fiksiranje činjeničnog stanja de facto obuhvaća osiguranje i izvođenje dokaza. Zbog toga propusti učinjeni kod sastavljanja zapisnika o uviđaju mogu imati dalekosežne posljedice za ishod postupka, osobito budućeg krivičnog postupka. Zato će nastavno biti riječi o najtipičnijim propustima kod sastavljanja zapisnika o uviđaju.

Pojam zapisnika o uviđaju

I u odnosu na zapisnik o uviđaju vrijede opće odredbe Zakona o krivičnom postupku (u daljnjem tekstu ZKP) o zapisnicima koji se sastavljaju povodom poduzimanja procesnih radnji. Odredbama ZKP-a riješeno je pitanje opće forme, sadržaja, rokova i rezultata zapisnika o uviđaju. Zbog nepreciznosti odredaba ZKP-a u praksi sadržaji zapisnika o uviđaju variraju od organa do organa postupka, što se štetno odražava na rad organa postupka, osobito sudova. Zapisnici su često ne-

potpuni i neprecizni, tako da se koji puta dovedu u pitanje njihova procesna valjanost i to manje zbog nedostataka formalno-pravne prirode, a više zbog nedostataka sadržajne prirode. Sudska praksa pokazuje da se ova šarolikost u pogledu forme i sadržaja zapisnika nedvojbeno negativno reflektira na kasniji tok i ishod krivičnog postupka.

Budući da se činjenično stanje utvrđeno uviđajem fiksira opisivanjem riječima, treba imati u vidu, da je činjenična situacija u smislu njene strukture u pravilu fiksirana na približno adekvatan način, jer je teško postići apsolutnu adekvatnost fiksiranja činjeničnog stanja riječima. Zbog toga uviđajni organi posežu i za drugim načinima fiksiranja činjeničnog stanja kao što su tehničke registracije, grafički načini, uzimanje odljevaka (mulažiranje), izrada maketa i sl.

Po svojoj pravnoj prirodi i procesnom značaju zapisnik o uviđaju je pismena isprava u kojoj uviđajni organ reproducira određeni misaoni sadržaj vezan uz utvrđivanje činjeničnog stanja tokom uviđaja. U procesnom smislu isprava je pismeni sastavak sastavljen u određenoj formi. Budući se zapisnik o uviđaju sastavlja u općem interesu u vršenju javne službe (javnog ovlaštenja), on je istovremeno javna isprava organa postupka u odnosu na tzv. neslužbene osobe, dok u odnosu na službene osobe ima istovremeno i obilježje službene isprave.

S dokaznog stanovišta zapisnik o uviđaju je dokaz ispravom. Iako važi presumpcija istinitosti sadržaja zapisnika o uviđaju kao javne isprave, on sam po sebi nema neku posebnu dokaznu snagu u krivičnom postupku, niti je njegov sadržaj isključen iz redovnog postupka ocjene dokaza od strane organa postupka.

Svojstvo javne i službene isprave zapisnika o uviđaju zahtijeva i pretpostavlja takav sadržaj koji je neoboriv i kao takav, da dokazuje s velikom sigurnošću ono što je u njemu navedeno (sadržano).

Kako je uvodno istaknuto forma zapisnika o uviđaju propisana je normama ZKP-a. S druge strane, sadržaj zapisnika o uviđaju diktiran je (uvjetovan) činjeničnim stanjem sva-

kog konkretnog kriminalnog događaja koje se utvrđuje. Pri tome veliku ulogu igraju kriminalistički metodički sadržaji. Danas uobičajena kompozicija sadržaja zapisnika o uviđaju ima tri elementa: (1) uvodni dio, (2) opisni dio I (3) završni dio (zaključni).

Kada treba sastaviti zapisnik o uviđaju?

I odredbe ZKP-a i pravila kriminalistike nalažu da se zapisnik sastavlja "istovremeno" kada se poduzima uviđaj, a ako to nije moguće ne posredno iza toga. Time se postiže maksimalna autentičnost u odnosu na sadržaj zapisnika, jer su svježija sjećanja uviđajnog organa i sudionika u uviđaju. Nažalost, u praksi nije svaki puta moguće sastaviti zapisnik istovremeno kada se poduzima uviđaj. Prilikom istovremenog sastavljanja zapisnika ne može se u pravilu postići sažetost i preglednost njegovog sadržaja. Zato odredbe ZKP-a dopuštaju da se zapisnik sastavi "neposredno" nakon uviđaja. Razlog je u tome, što su tada utisci i sjećanja uviđajnog organa još svježija, pa bi samim tim i sadržaj zapisnika trebao biti što vjerniji odraz utvrđenog činjeničnog stanja. Sastavljanje zapisnika nekoliko dana nakon provedenog uviđaja, ne samo što je protivno pozitivnim odredbama ZKP-a, nego i pravilima kriminalistike i eksperimentalne psihologije ("krivulja zaboravljanja"). Takav postupak uviđajnog organa predstavlja realnu opasnost da se u zapisnik ne unesu "važne" činjenice, dakle, one na kojima organ postupka temelji svoje odluke. Odlaganjem vremena sastavljanja zapisnika o uviđaju dolazi do zaborava, zagubljenja podataka, konfundiranja zapaženih činjenica (memoriranih) sa zaključcima uviđajnog organa i sl. Opasnost o kojoj je riječ posebno je realna kada uviđajni organ do momenta sastavljanja zapisnika obavi više uviđaja u vezi sa istorodnim krivičnim djelima.

Propusti kod sastavljanja zapisnika o uviđaju

U toku svoje dugogodišnje kriminalističke prakse i analiziranjem brojnih sudskih i policijskih spisa uočio sam niz propusta u toku sastavljanja zapisnika o uviđaju. Sve propuste podijelio sam na: (1) Propuste opće prirode, (2) Propuste u uvodnom dijelu zapisnika, (3) Propuste u opisnom dijelu zapisnika i (4) Propuste u završnom dijelu zapisnika.

a) Propusti opće prirode:

1. Zapisnik o uviđaju ne sastavlja se istovremeno s poduzimanjem uviđaja niti neposredno po njegovom završetku, na čemu inzistiraju odredbe ZKP-a. Zapisnici se sastavljaju i po nekoliko dana nakon dovršenog uviđaja. Registrirani su slučajevi da je uviđajni organ pisao zapisnik nakon godišnjeg odmora. Takav postupak u pravilu ima za posljedicu manjkavosti i nedostatke u sadržajnom smislu. Možda bi de lege ferenda trebalo propisati da uviđajni organ navodi kada i gdje sastavlja zapisnik o uviđaju, a ne samo u ime koga.

2. Ne vodi se računa o kompoziciji zapisnika o uviđaju pa se činjenično stanje unosi u one dijelove zapisnika u koje ne pripada, što zapisnik čini uz ostalo nepreglednim i konfuznim.

3. U zapisniku se ne konstatira i specificira koja su utvrđenja rezultat neposrednog čulnog opažanja uviđajnog organa i sudionika u uviđaju, a koja su rezultat neposrednog opažanja pomoću tehničkih pomagala, tzv. produžetaka čula. To znači da se ne navodi precizno mehanički tok uviđaja, uz navođenje svih kriminalističko tehničkih detalja, kronološki po pojedinim stadijima uviđaja (1. orijentacijsko-informacijski, 2. statički, 3. dinamički, 4. kontrolni i 5. zaključni (završni)).

4. Često se previše pažnje poklanja formi zapisnika, a ne njegovom sadržaju.

5. Utvrđenja (nalazi) se ne unose u zapisnik na jasan, pouzdan i provjerljiv način. Kod obilježavanja mjesta uviđaja i objekata na njemu koriste se kolokvijalne ozna-

ke i onda kada tome nema mjesta, iako se zna da nisu pouzdana osnova za kasniju egzaktnu provjeru sadržaja zapisnika. Tako se naprimjer rabe veličine koje nemaju točno određeno značenje kao: "100 koraka u pravcu istoka", "Otprilike 80 metara" i sl.

6. Uviđajni organi su skloni koristiti tehničku, grafičku i ostalu dokumentaciju kao zamjenu za zapisnik o uviđaju, čija je tendencija protivna pozitivnim zakonskim rješenjima i pravilima kriminalistike.

7. Neki uviđajni organi odredili su nekakve svoje kriterije u pogledu potrebe i granica unošenja važnih činjenica u sadržaj zapisnika. Pri tome se nerijetko koriste, za uviđaj nedopustivom metodom "uzoraka", zaboravljajući pri tome da pravila kriminalistike ne trpe šablone i ograničenja, osobito kriminalističko-tehnička.

8. Ne vodi se dovoljno računa o tome da konkretne okolnosti svakog pojedinog kriminalnog slučaja (krivičnog djela) diktiraju (određuju) način koncipiranja i sastavljanja zapisnika, njegovu kompoziciju, dakle, metodologiju njegove obrade.

9. Prilikom sastavljanja zapisnika zaboravlja se da njegov sadržaj, ukoliko ne bude osporen i "oboren", predstavlja dokaz ispravom, da služi kao osnova za podnošenje krivične prijave, za provjeru raspoloživih dokaza, za planiranje operativnih i istražnih radnji i mjera, za postavljanje verzija (radnih), da služi javnom tužiocu za provjeru raspoloživog činjeničnog fonda, a istražnom sucu za uspješno provođenje istrage itd. Praksa pokazuje da dobri zapisnici o uviđaju uz ispunjenje ostalih zakonskih pretpostavki služe za neposredno optuženje.

10. Neki zapisnici predstavljaju u sadržajnom smislu pravo siromaštvo. Razlog tome kod složenijih kriminalnih slučajeva leži u tome što se ne izrađuje plan provedbe uviđaja, ne postavljaju se uviđajne radne verzije, ne vrši se misaona rekonstrukcija i sl., tako da dolazi do previda niza potencijalnih objektivnih nalaza. Zbog toga se kod provođenja uviđaja ne ide od posljedica prema njihovim uzrocima, što je temeljni princip kriminalističkog misaonog pro-

cesa. Uz ostalo na taj način nije vidljiv ni put kojim se došlo do stvarnih dokaza tzv. signala.

11. Ne poklanja se posebna pažnja opisivanju i fiksiranju onih tragova i predmeta (objektivni nalaz) koje nije moguće adekvatno tehnički i grafički prikazati i registrirati. Ne nastoji se dati što bolja i potpunija opisna slika riječima, koja predstavlja živu i vjernu sliku utvrđenog stanja stvari.

12. Često se ne vidi način provođenja uviđaja, njegov kriminalističko-tehnički tok i njegova kronologija, postupanje uviđajnog organa i sudionika u uviđaju. Riječ je o slijedu mjera i radnji koje su poduzete, tko ih je poduzeo, kakva tehnička sredstva i metode su pri tome korišteni (način postupanja), te rezultat poduzetih mjera i radnji.

13. Tvrdnje u zapisniku i priloženim registracijskim sredstvima nisu svaki puta takve da bi mogle poslužiti kao konkretna činjenična osnova za ekspertiznu analizu.

14. Ne posvećuje se dovoljno pažnje utvrđivanju tzv. puta ulaska u kažnjivu zonu sudionika kriminalnog događaja, dakle, njihovo ponašanje tempore delicti, iako o tome ovisi kvalifikacija djela, određivanje oblika krivnje i sl. Zaboravlja se i to, da interdeliktну situaciju u osnovi čine - kriminogeneza i viktimgeneza.

15. U zapisnik se unose nalazi i mišljenja liječnika u pogledu opisa, vrste, uzroka i težine tjelesnih ozljeda koji su dati u bolnicama ili prosekurama, a da se pri tome ne ističe da se objekti liječničkog pregleda tretiraju kao dislocirano mjesto uviđaja.

16. Često sadržaj zapisnika nije u korelaciji s navedenim vremenom trajanja uviđaja tj. radi se ili o preskromnom ili preobimnom sadržaju u odnosu na navedeno vrijeme trajanja uviđaja, pa je stečen dojam da se vrijeme trajanja uviđaja navodi reda radi.

17. Iz zapisnika se ne vidi zašto neke kriminalističko tehničke metode i sredstva nisu korišteni iako je konkretna kriminalna situacija to nalagala.

18. Ponekad su sadržaji zapisnika po obimu vrlo skromni u odnosu na kriminalni događaj u vezi s kojim je proveden

uviđaj, pa se stječe utisak da su opažanja sudionika u uviđaju bogatija od sadržaja zapisnika.

19. U nekim slučajevima činjenična utvrđenja u sadržaju zapisnika i sadržaji fotografija i skica su kontradiktorni. To u pravilu ima za posljedicu provođenje rekonstrukcije.

20. Ne navodi se nalaz tzv. negativnih činjenica. Riječ je o pronalaženju tragova i predmeta koji po prirodnom toku ("hodu"), kako se odvijao kriminalni događaj, ne bi trebali biti na licu mjesta ili obratno, ne nalaze se tragovi i predmeti koji bi po prirodnom toku stvari trebali biti prisutni na mjestu uviđaja.

21. Iz zapisnika je vidljivo samo ono što je poduzeto, a ne i ono što nije poduzeto i zašto nije poduzeto.

22. Skice, kao priloge uz zapisnik, nisu uvijek pregledane, točne i pravilne, niti potpune, tako da ne prikazuju cjelinu mjesta uviđaja i objektivni nalaz s njegovim pojedinostima. Često ne sadrže izvršena mjerenja (razdaljine) i ostale relevantne izmjere kod dvodimenzionalnih i trodimenzionalnih tragova. Uočena je tendencija da se ne skiciraju svi relevantni tragovi i predmeti nego samo neki, po principu uzoraka, bez ikakve utemeljenosti u pravilima kriminalistike. Po svemu radi se o komociji kriminalističkih tehničara. Isto tako, u skice se ne ucrtavaju mjesta s kojih su svjedoci, očevici, promatrali kriminalni događaj, a ukoliko se ucrtavaju, ne ucrtava se pravac u kojem su promatrali. Isto tako, ne ucrtavaju se mjesta s kojih je vršeno fotografiranje i pravac objekta u smislu transverzalne osi.

23. Ne postoji tendencija izrade tzv. detalj skica kada je to nužno.

24. Kriminalistički tehničari nisu skloni fotografiranju tzv. čvornih situacija i ne vode dnevnik snimanja, tako da se kasnije kod izrade fotoelaborata javljaju razni problemi.

25. Sadržaj zapisnika često nije dovoljno precizan, terminološki ispravan, pa samim tim ni objektivna, tako da kasniji korisnici zapisnika dolaze u situaciju da navode u zapisniku dvojako ili višeznačno tumače i ocjenjuju. Ne vodi se dovoljno računa o

formulaciji i izboru riječi, niti se one upotrebljavaju u njihovom leksičkom značenju. Unose se osobni izrazi i riječi uviđajnog organa u obliku tzv. kovanica koje nisu opće prihvaćene ili se koriste stručni izrazi (termini tehnici) iz područja kriminalističke tehnike bez njihovog objašnjenja, kao i ne-uočljivi izrazi, a koji puta čak i šatrovačke riječi kada tome nema mjesta.

26. Opisivanje objektivnog nalaza je skokovito i nesistematsko. Na taj način gubi se preglednost sadržaja zapisnika. Za isti trag, predmet ili neki drugi objekt uviđaja ne upotrebljava se dosljedno isti izraz kroz cijeli zapisnik, već se koriste sinonimi, koji su često dubiozni. Neki uviđajni organi su posebno skloni korištenju neologizama (kovanica), difuznih izraza, amfibolija (dvosmislica), sinonima i sl., što uzrokuje neodređenost sadržaja zapisnika u kvalitativnom smislu. Zbog navedenog, korisnici zapisnika ne mogu steći jasnu i uvjerljivu sliku o stvarnom stanju stvari, tj. utvrđenjima učinjenim u toku uviđaja.

27. Često zapisnik ne samo, što ne sadrži dio važnih činjenica za budući krivični postupak, nego sadrži pravno irelevantne činjenice koje predstavljaju svojevrsni činjenični balast. Unose se podaci koji nemaju veze s konkretnim kriminalnim događajem, dakle, činjenice irelevantne za budući krivični postupak. Stečen je dojam da je to posljedica neznanja i nestručnosti.

28. Pronađeni tragovi i predmeti ne opisuju se detaljno, ne navodi se tko ih je pronašao i gdje, kako su fiksirani i što je s njima učinjeno. Ne samo da se ne navode točna mjesta pronalaska tragova i predmeta, nego ni njihov međusobni položaj (suodnos), udaljenosti među njima i sl. Ne navode se načini kako su obilježeni (markirani brojevima i/ili slovima) i aservirani, po kome i gdje se nalaze (destinacija). Posebno je opasno za utvrđivanje istine kada se ne opisuju dovoljno oni objektivni nalazi koji se ne daju dobro prikazati grafičkim i tehničkim registracijama. Vrijednost sadržaja zapisnika u dokaznom smislu posebno umanjuje okolnost da opisivanje činjenica ne samo što nije terminološki precizno i ispravno, nego nije ni gramatički točno, po slijedu pregledno (relje-

fno), niti stilski pravilno sastavljeno. Uočeno je da uviđajni organi previše koriste nekakav vlastiti rječnik, sve do upotrebe raznih lokalizama.

29. Iako pravila kriminalističke taktike nalažu da se objektivni nalazi u vidu tragova i predmeta, stanja i situacija, samo jedanputa i na jednom mjestu opisuju, i to prema provedenim stadijima uviđaja, to se pravilo ne poštuje. Dolazi do ponovnog opisivanja i navođenja istih ili sličnih traseoloških nalaza o istom objektu opservacije na drugim mjestima u zapisniku, što sadržaj zapisnika ne čini samo nepreglednim i nejasnim nego i neuvjerljivim.

30. U zapisnik se unose sadržaji iskaza osoba, razne konstatacije u vidu mišljenja, ocjena, procjena, verzija i zaključaka uviđajnog organa i sudionika u uviđaju, razni sudovi i pretpostavke i podaci do kojih se došlo mimo neposrednog opažanja osjetilima nadležnih osoba. Svi ti subjektivni elementi podložni su promjenama i drugačijim mišljenjima čime se narušava načelo objektivnosti postupka.

31. Metodologija unošenja važnih činjenica je često previše šablonizirana i ne varira ovisno o okolnostima svakog konkretnog slučaja i situacije na mjestu događaja (uviđaja). Pristup, stručno znanje i afinitet uviđajnog organa ne dolazi do izražaja, tako da sadržaji zapisnika nalikuju jedni na druge kao da je riječ o vrlo sličnim kriminalnim slučajevima. Drugim riječima ne uočavaju se ili ne fiksiraju specifičnosti svakog konkretnog slučaja. To istovremeno znači da sadržaj zapisnika nije opisna slika riječima utvrđenog činjeničnog stanja na čemu inzistiraju norme ZKP-a.

32. Kod izrade tehničke dokumentacije teži se skraćivanju konstatacija o utvrđenim činjenicama u zapisniku o uviđaju, čime se gubi na ilustrativnosti sadržaja zapisnika. Takav trend ukazuje i na činjenicu, da uviđajni organi ne rukovode adekvatno provođenjem uviđaja u odnosu na sudionike kriminalističko-tehničkih profila. Iako tehnička dokumentacija ne čini sastavni dio zapisnika, nego njegov prilog, to ne znači da stručni standardi smiju biti niži kod njihove izrade.

33. Traseološki nalaz često nije jedinstvena cjelina precizno opisana s komplementarnim tehničkim, grafičkim i drugim registracijskim prikazima. Stoga sadržaj i način označavanja objektivnog nalaza često ne omogućava multidisciplinarno korištenje.

34. Ne navode se vrsta i visina štete, makar i približno, podaci o oštećenom, oblici i vrste osiguranja, podaci o osiguravatelju, datumu osiguranja, klauzulama i sl.

35. Često se zapisnik ne vodi kronološkim redom kako je tekao uviđaj i kako su poduzimane mjere i radnje, nego na "preskok", tako da njegov sadržaj nije pregledan i uvjerljiv.

b) Propusti u uvodnom dijelu zapisnika:

1. Podaci o krivičnoj stvari u vezi koje se poduzima uviđaj ne navode se činjenično opisno, nego se koji puta daje prerana krivičnopravna kvalifikacija djela kada za to nema osnova, čime se prejudicira kvalifikacija djela. Krivična stvar se može krivičnopravno točno precizirati samo kada je nepobitno (nedvojbeno) utvrđeno da je izvršeno točno određeno krivično djelo predviđeno i opisano u katalogu inkriminacija krivičnog zakona. Ukoliko je postojanje krivičnog djela sporno, treba opisno navesti povod za poduzimanje uviđaja npr.: "Uviđaj se poduzima povodom pronalaska mrtvog tijela čovjeka...", ili "Povodom požara kuće" i sl., a ne povodom ubojstva ili paljevine.

2. Često se ne navode objektivni uvjeti pod kojima se poduzima uviđaj kao što su: atmosferske prilike (i neprilike), stupanj vidljivosti (osobito kada se uviđaj poduzima noću), čujnost (kada je to relevantno za konkretni kriminalni slučaj), umjetni izvori svjetla i njihova jakost, prepreke vidljivosti i sl. Zbog nenavođenja objektivnih uvjeta, koji su mogli utjecati na ispravnost i kvalitetu opažanja u toku uviđaja, kasnije nije moguće prosuditi da li je uviđaj obavljen pod uvjetima, odnosno okolnostima koje su omogućavale maksimalno pravilno opažanje. Pošto se provođenje

uviđaja temelji na opservacijskim metodama, na taj način se otvara prostor kasnijim sumnjama i prigovorima u pogledu načina provođenja uviđaja i utvrđenja do kojih se došlo u njegovom toku.

3. Nije vidljivo tko je, kada, kako i kome dojavio kriminalni događaj, te koje su mjere prve intervencije ili mjere tzv. prvog zahvata poduzete, kada i po kome.

4. Često nije vidljivo da li je obaviješten nadležni istražni sudac, kada i kako. Ukoliko nije izašao na lice mjesta, ne konstatira se razlog njegovog neizlaska. Postoje i dogovori između istražnih sudaca i policijskih organa po pitanju krivičnih djela na koje će istražni suci izlaziti i o kojima ih treba obavještavati i djela na koja neće izlaziti i o kojima ih ne treba obavještavati. Takva rješenja su protivna pozitivnim zakonskim normama ZKP-a.

5. Isto tako, često nije vidljivo da li je obaviješten nadležni javni tužilac, kada, kako i po kome. Ukoliko nije izašao na lice mjesta, ne navodi se razlog neizlaska.

6. Često nije vidljivo da li su obaviještene, kako, kada i po kome druge osobe koje imaju pravo prisustvovati uviđaju. Odredbe ZKP-a statuiraju da takve osobe treba o mjestu i vremenu provođenja uviđaja obavijestiti na pogodan način. Isto tako, ne vidi se, ako nisu obaviještene, zašto nisu obaviještene (razlozi hitnosti). Ukoliko su takve osobe prisustvovala uviđaju, iz zapisnika nisu vidljivi njihovi identifikacijski podaci i status u postupku. Tako se kasnije ne može putem zapisnika provjeriti da li je i koji procesni subjekt koristio i kako prava koja mu pripadaju po odredbama ZKP-a.

7. Ima konstatacija da se uviđaj poduzima komisijski, iako odredbe ZKP-a ne poznaju institut komisijskog (kolektivnog, zbornog) provođenja uviđaja. Po odredbama ZKP-a uviđaj poduzima i njime rukovodi uviđajni organ, a svi ostali članovi uviđajne ekipe su sudionici u uviđaju.

8. Često se ne vidi da li je izvršeno osiguranje mjesta događaja do dolaska uviđajne ekipe ili nije. U slučajevima kada je mjesto događaja bilo osigurano i kada se to

u zapisniku navodi, ne navodi se po kome, od kada i kako je mjesto događaja bilo osigurano. Kada se navodi da su mjesto događaja osiguravali policajci, ne navode se njihovi osobni podaci, radna mjesta i funkcije i kome organu pripadaju. Isto tako često nije vidljivo kada je osiguranje mjesta događaja započelo, koji krug ili prostor je određen i kako je markiran, te sam način osiguranja. Isto tako ne konstatira se zatečeno stanje, poduzete mjere, kako mjere neposrednog traganja, provizorne zaštite tragova i predmeta i sl. Kada je došlo do promjena u traseološkom smislu, ne navodi se razlog promjena (uzrok), mehanizmi i vrijeme nastanka i kako su se te promjene odrazile u odnosu na zatečeno traseološko informacijsko stanje. Ove konstatacije su važne u kasnijem postupku radi ocjene vjerodostojnosti traseološkog nalaza na mjestu uviđaja u smislu njegove netaknutosti, neizmjenjenosti ili izmijenjenosti. Ovo je osobito važno ako je došlo do uništenja ili kontaminiranja postojećih tragova, odnosno generiranja novih.

9. Iz uvodnog dijela zapisnika često nije vidljivo da li je naređeno službenim osobama, koje su osiguravale mjesto događaja, da o tome sastave službenu zabilješku ili zapisnik. Zaboravlja se da početkom osiguranja mjesta događaja stvarno započinje osiguranje kasnijih objektivnih nalaza u uviđaju i puta stvarnih dokaza.

10. U slučajevima kada su poduzete mjere neposrednog bitnog traganja za počiniteljem to se ne navodi u smislu njihove vrste, opsega i ishoda, čime se onemogućava naknadna kontrola policijskih službenika. S druge strane, ako su te mjere poduzete na štetu osiguranja mjesta događaja, nije vidljivo da li su napuštanjem mjesta događaja nastupile kakve štetne posljedice u odnosu na informacijsko traseološko stanje.

11. Generalno se može konstatirati da se uopće ne navode ili iznimno, i to vrlo skromno, kriminalistički sadržaji poduzetih mjera i radnji u toku osiguranja mjesta događaja, od provizorne zaštite tragova i predmeta, prikupljanja obavijesti od građana, pronalaženja svjedoka, pa sve do eventu-

alno iznimno poduzetih hitnih anticipiranih istražnih radnji.

12. Ne navode se stručni profili kriminalističko-tehničkih stručnjaka i drugih stručnjaka, kao ni vještaka koji sudjeluju u provođenju uviđaja.

13. Ne poklanja se dovoljno pažnje točnom geografskom pozicioniranju (lociranju) mjesta uviđaja i ne navode se opći podaci o izgledu najvažnijih objekata koji se na njemu nalaze i njihovoj lokaciji radi kasnije orijentacije korisnika zapisnika.

c) Propusti u opisnom dijelu zapisnika:

1. Opisivanje mjesta uviđaja ne vrši se određenim redom od općeg ka posebnom, nego skokovito. Ne navode se ni relevantne osobitosti tog mjesta. Kada se mjesto uviđaja nalazi na otvorenom prostoru, ne navodi se (opisuje) okolina, svi eventualni prilazi tom mjestu i sl. Uviđajni organi se uglavnom orijentiraju na opisivanje mjesta uviđaja u užem smislu riječi tj. samo na mjesto izvršenja djela, a ne i u širem smislu riječi kada mjesto uviđaja obuhvaća i okolinu, prilazne puteve, pa i dislocirana mjesta uviđaja i sl. Uočena je i opasna tendencija da se površina mjesta uviđaja neosnovano smanjuje, po svemu zato jer se tako može brže obaviti uviđaj. Nerijetko se opisivanje mjesta događaja miješa s opisivanjem pojedinih tragova i predmeta na njemu, čime se narušava kriminalističko pravilo "od općeg ka posebnom." Nerijetko je tome uzrok nepoštivanje pravila o provođenju uviđaja po njegovim stadijima: organizacijsko-informacijskom, statičkom, dinamičkom, kontrolnom i završnom. Zbog toga se iz zapisnika ne vidi ne samo način, nego i tok provođenja uviđaja, načini postupanja uviđajnog organa i sudionika u uviđaju. Zbog nepoštivanja navedenog pravila opisivanje objektivnog stanja (nalaza) ne samo da je skokovito, nego koji puta ima i inkoherenan tok. Nije vidljiv slijed kriminalističko-tehničkih mjera i radnji koje su poduzete i njihov rezultat. Poduzete kriminalističko te-

hničke mjere i radnje moraju biti opisane po kronološkom redu zajedno s postignutim rezultatima. Riječ je o detaljnom opisivanju mehaničkog toka uviđaja opisivanjem postupaka i primijenjenih metoda i sredstava.

2. Kada su u uvodnom dijelu zapisnika navedene opće i posebne verzije o kriminalnom događaju, počinitelju, vremenu i načinu izvršenja djela i sl., u opisnom dijelu zapisnika nije vidljivo da li se uviđajni organ pridržavao tih verzija (de facto) plana provođenja uviđaja).

3. Često se ne poštuje kriminalističko tehničko-taktičko pravilo da se prvo opisuju lokacija, dimenzije, oblik i druge osobitosti mjesta uviđaja, a tek onda objekti na njemu kao i promjene na tim objektima koje se dovode u vezu s izvršenim djelom.

4. Za korištenje zapisnika o uviđaju, pa i sam ishod budućeg krivičnog postupka osobito je štetno što se iz zapisnika često ne vidi kronološki red poduzetih kriminalističko-tehničkih mjera i radnji u statičkom i dinamičkom stadiju uviđaja. Što više u dijelu o statičkoj fazi ne nalaze se podaci o zatečenom stanju (situaciji) s detaljnim opisom lokacije i zatečenom makrotraseološkom situacijom, stanjem pronađenih i obilježenih (markiranih) tragova i predmeta, njihovom točnom lokacijom, opisom, mjerama i dimenzijama i sl. Isto tako, u dijelu zapisnika o statičkom i dinamičkom stadiju, rijetko se nalaze poveznice s pratećim fotografijama i prikazima zatečenog stanja, rezultatima mjerenja (izmjere) i s jasnim naznakama toka istraživanja mjesta uviđaja.

5. Dio zapisnika koji se odnosi na dinamički stadij uviđaja često ne sadržava precizne podatke o načinu istraživanja mjesta uviđaja i postignutim rezultatima. Uvidom u analizirane zapisnike stečen je dojam da se ne vrši pravilna interpretacija traseološkog stanja u cilju dobijanja podataka za pronalaženje drugih tragova i predmeta, osobito mikrotragova. Ne opisuju se oni dijelovi mjesta uviđaja koji su bili posebni objekt istraživanja kao ni traseološki nalazi koji su rezultat aktivne istraživačke djelatnosti uviđajnog organa i su-

dionika u uviđaju, a ne njihove uvjetno rečeno pasivne opservacijske djelatnosti.

6. Generalno se može konstatirati da se u statičkom i dinamičkom stadiju uviđaja mjere i radnje ne poduzimaju metodički i sinkronizirano, osobito u odnosu na obradu tragova. Ne navodi se, ili barem ne dovoljno precizno, kako su tragovi i predmeti izuzeti i koji, kako su obilježeni i pakovani (aservirani), te što je s njima učinjeno.

7. Objekti uviđaja ne opisuju se dovoljno detaljno i jasno, jedanputa i na jednom mjestu, nego više puta i na više mjesta. Ne odabiru se pažljivo izrazi i riječi kojima se označavaju mjesta, tragovi i predmeti, dakle traseološka situacija. To znači da se opisivanje ne vrši po određenom redu i precizno. Često, protivno kriminalističkim pravilima, opisivanje mjesta uviđaja i nalaza na njemu nije detaljno opisivanje makrotraseološke situacije i pretpostavljenih mjesta nalaza mikrotragova (mikrotraseološka situacija), dakle. Zatečenog i pretpostavljenog traseološkog stanja. Osnovni razlog leži u tome što se u toku provođenja uviđaja ne vrši tzv. misaona rekonstrukcija kriminalnog događaja (krivičnog djela). Zato i opisivanje ne ide određenim redom, od općeg ka posebnom, po određenom planu, nego stihijski, spontano s visokim učešćem elementa slučajnosti. Nema sistematskih prijelaza od općeg ka posebnom, nego je opisivanje, kako je istaknuto skokovito i nesistematično, počevši od općeg izgleda mjesta uviđaja pa do pojedinosti i osobitosti prostorno-vremenskih i traseoloških. Na taj način gubi se preglednost sadržaja zapisnika. Često se koriste neodređeni izrazi kao: "naprijed", "pozadi", "u blizini", "okolo", "iza" i slični.

8. Ne navode se i ne opisuju poduzete kriminalističko tehničke mjere i radnje, tko ih je poduzeo, način provođenja (metode i tehnička sredstva) i rezultat (ishod).

9. Ne posvećuje se dovoljno pažnje opisivanju onih stvarnih nalaza za koje se pretpostavlja da će poslužiti vještacima u kasnijim fazama postupka kao predmeti (objekti) vještačenja.

10. Ne opisuje se sistematski uža i šira okolina mjesta uviđaja kada je to potrebno (diskrecijska ocjena) i ne navode se osobitosti eksterijera i interijera, a koji puta čak ni točan položaj mjesta uviđaja u prostoru s prilazima k njemu, ukratko prostor u kome je djelo izvršeno.

11. Pri navođenju osnovnih podataka, lokaliteta i objekata na mjestu uviđaja uviđajni organ je škrt na riječima, previše se poziva i oslanja na druga izražajna sredstva fiksiranja nalaza, kao što su tehnička i grafička dokumentacija, pa se zato često u zapisnicima mogu naći konstatacije: "Vidi skicu", "Vidi fotoelaborat" i sl. uz već ranije navedenu upotrebu verba indefinitiva: "blizu", "okolo", "povisoko", "oko 100 metara" i sl.

12. Tjelesne ozljede, oštećenja i stanje odjeće na žrtvama, prvenstveno u zdravstvenim ustanovama i osumnjičenika navode se tako da se ne stiče dojam da je na tim osobama izvršen uviđaj kao na svojevrsnom dislociranom mjestu uviđaja, dakle, nastavak uviđaja. Isto vrijedi i za uviđaj na mrtvim tijelima u prosekurama prije obdukcije.

13. Često se nađu konstatacije da u toku uviđaja nisu nađeni relevantni tragovi koji se mogu dovesti u vezu s kriminalnim događajem. Takve konstatacije u pravilu indiciraju da uviđaj nije proveden po pravilima struke (lege artis).

14. U slučajevima kada se nađu relevantni tragovi i predmeti, unose se mišljenja uviđajnog organa i sudionika u uviđaju o podobnosti ili nepodobnosti tragova i predmeta kao stvarnih dokaza ili budućih predmeta vještačenja. Riječ je o unošenju subjektivnih sudova kojima prema odredbama ZKP-a nema mjesta u zaisniku o uviđaju.

15. Ukoliko je došlo do vizualiziranja nevidljivih (latentnih) tragova, često se ne navodi tko je i čime (kako) izvršio vizualizaciju i kako su fiksirani. Drugim riječima ne vide se tehnike izazivanja i fiksiranja nevidljivih tragova.

16. Kada se tragovi "skidaju" s različitih podloga, osobito mikrotragovi, ne navodi se kvaliteta, odnosno nekvaliteta podloge, tehnika uzimanja traga, mjesta s ko-

jih su tragovi uzeti(kod mikrotragova tzv. pretpostavljene kontaktne zone), tko je uzimanje izvršio i kako su tragovi pakovani i obilježeni. Isto tako, ta mjesta se svaki puta ne fotografiraju i ne unose u skicu, osobito detalj skice kada je to nužno radi ilustrativnosti i dokaznosti.

17. Kod uzimanja tzv. neutralnih komparativnih uzoraka, za potrebe komparativnih ispitivanja u toku vještačenja, ne navode se točna mjesta uzimanja, vrsta podloge, eventualna kontaminacija uzoraka, način, sredstvo i količina koja je uzeta, tko je uzimanje izvršio, način pakovanja i obilježavanja i dispozicija s uzorkom. Dispozicija u smislu načina čuvanja sa sigurnosnog i traseološkog aspekta je važna zbog očuvanja identiteta i integriteta komparativnih uzoraka i izbjegavanja kasnijih prigovora u tom pravcu u toku postupka.

18. Ne unose se u zapisnik tzv. negativni nalazi tj. nepostojanje tragova i predmeta koji bi po utvrđenom toku stvari trebali postojati na mjestu uviđaja(tzv. negativne činjenice), kao ni postojanje tragova i predmeta koji se prema utvrđenom "hodu" stvari ne bi trebali nalaziti na mjestu uviđaja.

19. Ne poštuju se pravila kriminalističke traseologije u pogledu opisivanja tragova, njihovih konstitutivnih elemenata i karakteristika po određenom redosljedju kako preporučuju pravila kriminalističke tehnike, kao što je npr.:

- Opisivanje vrste, dimenzija(dužina, širina, visina, dubina), početak, tok i svršetak traga,

- Opisivanje pojavnog morfološkog oblika traga i njegovih morfoloških karakteristika,

- Ne navode se izvori i mehanizmi nastanka tragova (pa makar i mogući uz nužnu ogradu),

- Ne navode se vrsta, svojstva i oblik odloge na kojoj je nastao ili se nalazi trag tzv. nositelj traga,

- Ne povezuje se način postanka traga, njegov položaj(lokalizacija) i međusobni odnos s drugim tragovima s okolinom i postojećim predmetima krivičnog djela,

- Ne vrši se označavanje pravca i smjera traga tzv. "kretanje traga",

- Ne navodi se točno mjesto pronalaska traga i njegovo odstojanje od fiksnih orijentira(početnih točaka mjerenja) i položaj u kojem je trag nađen,

- Nisu vidljive točne izmjere tragova u milimetrima, centimetrima i metrima,

- Ne vidi se način fiksiranja tragova i predmeta, osobito kada je riječ o primjeni posebnih tehnika,

- Kada su tragovi izuzeti, ne vidi se dispozicija s njima, npr. nalaze li se u prilogu zapisnika, da su pohranjeni u corpora delicti, upućeni na vještačenje i sl.

Generalno se može konstatirati da se često vrši sumarno, površno, nepotpuno i neprecizno opisivanje i utvrđivanje vrste traga, mjesta pronalaska, oblika, položaja u prostoru, međusobnog rasporeda(suodnosa) tragova i u odnosu na okolinu i predmeta krivičnog djela, njihovih dimenzija, boja itd. Zanimljivo je početak i svršetak tragova, intenzitet, širina i dubina(visina), njihov tok i sl. Posebno se zapostavlja opisivanje tragova na objektima napada. Oni se više naznačuju nego opisuju po obliku i izgledu, veličini(dimenzijama), točnoj lokalizaciji i rasporedu, međusobno i u odnosu prema drugim tragovima, kako je istaknuto. Na taj način otvara se prostor kasnijem osporavanju objektivnog nalaza u vezi s tragovima i predmetima, osobito u odnosu na njihov identitet i integritet.

20. Kod opisivanja tragova, kao relevantnih izvora informacija materijalne prirode tzv. signala, ne uzimaju se u obzir i ne navode ona njihova obilježja, po kojima se oni razlikuju od ostalih istovrsnih tragova i predmeta. To može kasnije u postupku rezultirati osporavanjem postojanja, vrste, identiteta i integriteta traga. Zaboravlja se da dobar opis tragova(i predmeta) pretpostavlja detaljno opisivanje vrste traga ili predmeta, mjesta pronalaska, oblika, veličine, količine, boje, položaja, međusobnih odnosa itd. o čemu je bilo riječi.

21. Ne opisuju se i ne navode promjene do kojih je došlo u toku dinamičkog

stadija uviđaja, osobito u odnosu na tragove i predmete i čime su te promjene uzrokovane. Ukoliko se navedeni podaci i unose u zapisnik, opis promjena nije jasan, pregledan, sistematičan, potpun i točan.

22. Opisi mrtvih tijela ili ljudskih ostataka su manjkavi, kao i njihov položaj prema okolini. Isto tako slabi su opisi tjelesnih ozljeda, stanja odjeće i obuće, sve do podataka o indirektnim metodama identifikacije nepoznatih leševa ili ljudskih ostataka.

23. Isti trag ili predmet u zapisniku, fotoelaboratu i legendi skice ne naziva se na isti način, nego se koriste varijante, sinonimi ili čak drugi nazivi. Isti je slučaj i s upotrebom brojeva ili slova kao poveznica. Koriste se drugi brojevi ili slova od onih kojima su tragovi i predmeti markirani prilikom fotografiranja ili skiciranja.

24. U zapisnik se ne unose kronološki nalazi (utvrđenja) sudionika u uviđaju, tako da nije vidljivo što je utvrdio vlastitim opažanjem uviđajni organ, a što pojedini od sudionika u uviđaju. Zaboravlja se da iz sadržaja zapisnika mora biti vidljivo što je pojedini sudionik pronašao (utvrdio), opisao, izmjerio, obilježio, spakovao itd. Ovo je osobito važno kod provođenja tzv. kombiniranog uviđaja u okviru kojeg se provodi vještačenje ili vještačenje na mjestu uviđaja.

Kod provođenja kombiniranog uviđaja nalaz i mišljenje vještaka ne pišu se odvojeno kao poseban zapisnik ili barem na kraju zapisnika o uviđaju, nego se inkorporiraju u tekst zapisnika o uviđaju. Zaboravlja se da je vještačenje samostalna procesna radnja i da nalaz i mišljenje vještaka ne čine integralni dio zapisnika o uviđaju. Nalaz i mišljenje vještaka je samostalan procesni akt o izvršenom vještačenju i zato ga treba pisati odvojeno od zapisnika o uviđaju. Iznimno zbog razloga hitnosti u dokaznom smislu moguće je na kraju zapisnika o uviđaju navesti nalaz i mišljenje vještaka, ali odvojeno koje jedino on potpisuje. Na taj način se nalaz i mišljenje vještaka (iskaz vještaka) mehanički spaja sa zapisnikom o uviđaju, što treba izbjegavati.

25. U zapisniku se ne konstatiraju naredbe i upute koje je uviđajni organ dao sudionicima u uviđaju, što je važno radi naknadne kontrole pravilnosti provođenja uviđaja.

26. U zapisniku se površno opisuju provedena mjerenja i izrađene "kroki" skice s njihovim razmjerima, izmjerama, crtežima, kao i fotografije koje su snimljene, čime i kako (uvjeti), s kojih mjesta (obavezno ucrtati u skicu s pravcem objektiva), što prikazuju, da li se radi o kolor ili crnobijeloj tehnici (film), tko je izvršio snimanje itd. Treba navesti i podatke o vrsti kamere i njenim gabaritima, osobito podatke o upotrijebljenom objektivu i sl. Ukoliko su vršena snimanja drugim tehničkim sredstvima, treba navesti i podatke o njima. Pogrešno se polazi od toga da tehnička, grafička i ostala dokumentacija, kao posebna izražajna sredstva koja ne predstavljaju integralni dio zapisnika o uviđaju, ne moraju biti detaljno zastupljena u zapisniku. Ona ne samo što moraju biti točno opisana i navedena u zapisniku, nego se moraju navesti i njihove međusobne poveznice i veze s drugim dokaznim oblicima. Posebno treba upozoriti na specifičnosti i detalje objekata koji su na taj način fiksirani, odnosno što ta izražajna sredstva prikazuju. Stečen je dojam da uviđajni organi često nisu svjesni koliko navedena izražajna sredstva pridonose vizualizaciji činjeničnog stanja utvrđenog uviđajem i upotpunjavaju opisnu sliku riječima, te služe reljefnijem, plastičnijem, evidentnijem i jasnijem prikazivanju onih nalaza koji su opisno riječima fiksirani u zapisniku, osobito kada se određeni detalji i stanja ne mogu opisati riječima.

27. U zapisnik se ne unose prijedlozi sudionika u uviđaju ili osoba koje imaju pravo prisustvovati uviđaju, a koji se tiču provedbe uviđaja. Nije vidljivo kada se prijedlozi unose, da li je tim prijedlozima udovoljeno ili nije, ako nije, zašto nije.

28. Uviđajni organi često zbog velike izražajnosti tehničke dokumentacije i grafičkih prikaza, kao i s obzirom na njihovu određenu samostalnost u dokaznom smislu, previde da ta izražajna sredstva ne mo-

gu u dokaznom smislu u budućem postupku zamijeniti zapisnik i figurirati kao samostalan dokaz, ni stvarno ni pravno, pa pišu nekakve vrlo skraćene verzije zapisnika o uviđaju, pozivanjem na ta izražajna sredstva. Sudska i kriminalistička praksa su doduše uveli neki oblik skraćene verzije zapisnika o uviđaju (tzv. "klasični" zapisnik), ali ne do granica da ne bi mogao figurirati kao samostalan dokaz ispravom.

29. Koji puta se zaboravlja, kada je tehnička i grafička i ostala dokumentacija obuhvaćena zapisnikom, da je ona tada u dokaznom smislu ekviparirana sa zapisnikom. Praksa pokazuje, da u pravilu ta dokumentacija u spoznajnom smislu može biti dokazno jača od zapisnika o uviđaju, osobito ako nije kvalitetan. Ne može se danas porći ilustrativnost i izražajnost tih izražajnih sredstava, s obzirom na razvoj nauke i tehnike, koji upravo fascinira.

30. Neki uviđajni organi zanemaruju izradu skica jer ne znaju da su skice posebni procesni akti kojima se grafički zapisuje i izražava ono što je tokom uviđaja neposredno zapaženo. Zaboravlja se da je skica specifičan dokaz ispravom, s naglašenim tehničkim karakterom. Riječ je o posebnom obliku grafičkog pismenog izražavanja.

31. Uočena je tendencija da se činjenično stanje, utvrđeno uviđajem, osim zapisnikom fiksira samo ili fotografijom ili samo skicom, a ne i fotografijom i skicom na čemu inzistiraju pravila kriminalistike.

d) Propusti u zaključnom dijelu zapisnika:

1. Ne specificiraju se prilozi koji se prilažu zapisniku i prate ga kao prilog.
2. Ne konstatiraju se promjene do kojih je došlo u toku provođenja uviđaja i čime su bile uzrokovane.
3. Ne navodi se izričito koje su skice, sheme, fotografije i ostale tehničke snimke napravljene u toku uviđaja niti među njima postoje poveznice.

4. Ne unose se primjedbe krivično-procesnih subjekata, odnosno kojima prijedlozima nije udovoljeno.

5. Često je loš opis izuzetih predmeta u odnosu na njihov izgled, svojstva, boju, miris, vlažnost, općenito stanje u kome se nalaze (da li ono ukazuje na upotrebu i kakvu, te kada), težinu, dimenzije (mjere) itd. Isto tako loše se opisuju predmeti i podloge koji se javljaju kao tzv. nosioci tragova. Isto tako nije vidljivo što je učinjeno s tim predmetima (dispozicija s corpora delicti).

6. Postoji tendencija da se mogući počinitelji krivičnog djela u statusu osumnjičenika (kada postoje osnovi sumnje) proglašavaju počiniteljima krivičnog djela, kao da postoji osnovana sumnja, što kasnije u postupku dovodi do kretanja u pogrešnom pravcu ili drugih problema. Osim toga ni identifikacijski podaci tih osoba nisu potpuni i nije vidljivo na temelju čega su utvrđeni.

7. Podaci o svjedocima očevicima se rijetko navode, a i kada se navode unosi se samo ime i prezime a ne i drugi podaci koji omogućavaju identifikaciju i pronalaženje svjedoka očevidaca.

8. Kada je riječ o mrtvim tijelima, nije vidljivo na temelju čega su osobe identificirane.

9. Ne navode se detaljni identifikacijski podaci i drugi relevantni podaci o pronađenim i izuzetim predmetima, osobito u odnosu na njihovo aserviranje tj. kako su pakovani i obilježeni, tako da nije vidljiv tzv. put stvarnih dokaza. Nije vidljivo da li se prilažu zapisniku ili se primjenjuje neki drugi oblik dispozicije. Ovo je osobito važno kada se za aservate traži poseban režim čuvanja u smislu vlažnosti, temperature, zamračenosti i sl.

10. Grafički prikazi koji puta ne udovoljavaju uvjetima točnosti i provjerljivosti mjerila i usporedivosti s drugim izvorima saznanja. Previše je prisutna laička nepreciznost kojoj nema mjesta u izradi ove važne dokazne građe.

11. Fotografije su često loše snimljene ili izrađene, premalog su formata tako da nisu dovoljno ilustrativne, redosljed fotografija u fotoelaboratu je neadekvatan i

nije dovoljno ilustrativan. Ne postoji sklonost izradi tzv. strip fotografija koje sukcesivno uvode promatrača u bit stvari. Isto tako ne postoji sklonost upotrebe kolor fotografije gdje se njena upotreba javlja kao imperativ npr. kod tzv. krvnih delikata.

12. U zapisniku često nisu vidljivi putevi izrade skica, fotografija i sl., kako bi se na temelju toga mogla prosuditi njihova izražajnost i dokaznost. Na taj način ta dokazna sredstva gube na svojoj autentičnosti i ne mogu se bez rezervi koristiti u dokazne svrhe. Iako je o tome već bilo riječi, zbog važnosti tih podataka ponovo ukazujemo da iz zapisnika mora biti vidljivo: tko je fiksirao činjenično stanje i koje određenim izražajnim sredstvom, kako, s kojeg mjesta i sl. uz navođenje objektivnih uvjeta koji utječu na kvalitetu registriranja. Ukoliko nisu navedeni objektivni i subjektivni uvjeti izrade tehničkih i drugih registracija, može kasnije u postupku doći do osporavanja njihove autentičnosti i vjerodostojnosti njihovih sadržaja.

Zaključna razmatranja

Cilj ovog članka je da se ubuduće izbjegne bar dio pogrešaka kod sastavljanja zapisnika o uviđaju ili da se one svedu na razumnu mjeru. Prostor nam nije dopustio da se osvrnemo detaljnije na neke od pogrešaka koje znatno utječu na kvalitativnost zapisnika o uviđaju.

Velik broj pogrešaka u zapisniku o uviđaju je odraz propusta učinjenih u toku provođenja uviđaja. Kada je riječ o uviđaju, polazeći od teorije informacije, treba imati u vidu, a što se često zaboravlja, da je njegov informacijski sistem sastavljen od tri elementa: (1) krivičnog događaja ili djela kao izvora signala (materijalnih informacija), (2) signala kao nosilaca materijalnih informacija i (3) kriminalista u vidu uviđajnog organa i sudionika u uviđaju koji primaju, fiksiraju i prerađuju informacije utvrđene uviđajem. Zbog loše provedenog uviđaja i loše sastavljenog zapisnika o uviđaju, vrlo često dolazi do rekonstrukcija i provođenja istražnih eksperimenata, čime se

odugovlači postupak i povećavaju njegovi troškovi što je protivno primjeni načela ekonomičnosti.